

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๗/๒๕๔๒

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาตินิยม

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคชาตินิยม โดยได้ความตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องว่านายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาตินิยมเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๑ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคน ขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด ที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งหากพรรค การเมืองใดไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ ดังกล่าว ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันยุบไปตาม มาตรา ๖๕ และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรค การเมืองดังกล่าวตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว พรรคชาตินิยมไม่สามารถดำเนินการ ให้มีสมาชิกให้ครบถ้วน รวมทั้งไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามกฎหมายกำหนดไว้ นายทะเบียน พรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาตินิยม

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาตินิยมทราบ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งพรรคชาตินิยม โดยหัวหน้าพรรคได้ยื่นหนังสือชี้แจง ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ต่อศาลรัฐธรรมนูญใจความว่า พรรคชาตินิยมไม่เห็นพ้องด้วยกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ยุบพรรคชาตินิยม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพราะเหตุที่พรรคชาตินิยมไม่สามารถดำเนินการของพรรคให้บรรลุเจตนารมณ์และเป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ก็เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ใช้อำนาจวินิจฉัยและปฏิบัติหน้าที่มิชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยรวบอำนาจจัดประชุมแต่งตั้ง

คณะกรรมการกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองขึ้นอย่างปกปิด ผิดหลักประชาธิปไตย ไม่มีความเป็นกลาง และขัดแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผลจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ปฏิบัติและผลอันเกิดต่อมา ทำให้พรรคชาตินิยมไม่ได้รับเงินกองทุนสนับสนุนจากรัฐในปีงบประมาณนี้ อันเป็นเหตุให้พรรคชาตินิยมไม่สามารถดำเนินกิจกรรมของพรรคให้เป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ได้ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำผิดรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมือง ให้ยกเลิกคณะกรรมการกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นแล้ว และให้ปลดคณะกรรมการการเลือกตั้งออกจากตำแหน่ง ฯลฯ

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงของพรรคชาตินิยมแล้ว เห็นว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาตินิยม เนื่องจากพรรคชาตินิยมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้.... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น” เป็นบทบังคับเด็ดขาด พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวไม่อาจโต้แย้งเป็นอย่างอื่นได้

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงของพรรคชาตินิยมฟังได้ว่า พรรคชาตินิยมมิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดกรณีจึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ (๕) เกิดขึ้น

กับพรกษัตินิยมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง คำขออื่นของพรกษัตินิยมไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัย จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชัตินิยม

นายปรีชา เถลิมวณิชย์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ